

Ülevaade ettevõtete toetamisest COVID-19-kriisi ajal

Kas 2020. aastal said toetusmeetmetest abi nende tegevusalade ettevõtted, keda COVID-19-kriis enim puudutas?

Peakontrolör Ines Metsalu-Nurminen ja auditijuht Meelis Peerna

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjon

13.05.2021

Mida Riigikontroll analüüsis?

Ülevaate koostamise käigus uuris Riigikontroll,

- kas riigi toetusmeetmed jõudsid tegevusaladesse, kus COVIDi-kriisi mõju oli suurem;
- kas toetus jõudis üldiselt ettevõtjateni, kes majandusnäitajate (müügikäive, tööjõumaks, töötajate arv) põhjal rohkem kriisist pihta said.

Riigikontroll ei andnud hinnangut konkreetsetele ettevõtetele antud toetuse ja/või laenude menetluse ega üksikotsuste põhjendatuse kohta.

Milles nägi Riigikontroll riski?

- Vabariigi Valitsus otsustas 2020. a kevadel meetmed käivitada võimalikult kiiresti ja nii nappis aega ettevõtluse olukorra hindamiseks, meetmete täpseks sihtimiseks.
- Toetusmeetmeid rakendanud asutustel oli vähe aega meetmete rakendamiseks vajalike protsesside väljatöötamiseks.

Riigikontroll nägi riski selles, et puuduliku eeltöö põhjal tehtud regulatsioonid ja kiirustades loodud tööprotsessid ei taga, **et toetusmeetmed jõuavad just nende tegevusalade ettevõtjateni, kus kriisi mõju on sügavaim.**

Ülevaates hõlmatud meetmed:

- **Eesti Töötukassa** töötasu hüvitis (256 mln eurot)
- **Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse** kaubandus- ja teenindustevõtjate rendimaksete toetus, turismisektori toetusmeede ja väikeettevõtjate toetusmeede (34 mln)
- **KredExi** laenud ja laenukäendused (330 mln)
- **Maaelu Edendamise Sihtasutuse** laenud ja laenukäendused (125 mln)

Kuidas ja milliseid andmeid analüüsiti?

- Ülevaate koostamise käigus võrdlesime töötasu hüvitise (Eesti Töötukassa), KredExi, Maaelu Edendamise Sihtasutuse ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse 2020. aastal rakendatud meetmetest abi saanud ettevõtteid nende ettevõtetega, kes ühestki meetmest abi ei saanud.
- Võrdlesime kuude kaupa 2020. aasta müügikäivet, tööjõumaksu ja töötajate arvu muutust 2019. aasta sama perioodiga.
- Andmed saadi Maksu- ja Tolliametist (müügikäive, tööjõumaksud, töötajate arv) ning meetmeid rakendanud asutuste käest (kes said meetmest abi).

Mida me leidsime ja järeldasime?

- Enamasti said toetusmeetmetest abi nende tegevusalade ettevõtted, keda kriis rohkem puudutas ja kellel läks majandusnäitajate põhjal halvemini kui neil, kes toetust ega laenu ei saanud.
- Tegevusaladest oli kõige suurem töötukassa, EASi ja KredExi meetmetest abi saanud ettevõtete osakaal **majutuses ja toidlustuses**.
- Abi saanud ettevõtetel kahanesid keskmiselt müügikäive, töajõumaksud ja ka töötajate arv 2020. aastal rohkem kui ettevõtetel, kes meetmetest abi ei saanud.

Mida me leidsime ja järeldasime?

- **MESi erakorralisi laenukäendusi ja laene saanud ettevõtetest moodustasid suurima arvu põllumajandus-, metsamajandus- ja kalapüügiettevõtted.** Seda tegevusala puudutas kriis 2020. aastal vähem ning abi saanud ettevõtetel kahanes müügi käive keskmiselt isegi vähem kui sama tegevusala nendel ettevõtetel, kes meetmetest abi ei saanud.
- Ka tervikuna, arvestamata tegevusalasid, oli MESi meetmetest abi saanud ettevõtete keskmine müügi käibe vähenemine 2020. aastal väiksem kui neil ettevõtetel, kes meetmetest abi ei saanud.

Ettevõtete keskmine müügi käibe muutus 2020 vs. 2019 meetmete rakendajate kaupa

EASi toetused	-33,20%
KredExi laenud ja käendused	-25,10%
Töötukassa töötasu hüvitis	-19,40%
MESi laenud ja käendused	-7,20%
Meetmetest abi ei saanud	-8,60%

Ettevõtete keskmine tööjõumaksude muutus 2020 vs. 2019. a II poolaasta meetmete rakendajate kaupa

EASi toetused	-24,40%
Töötukassa töötasu hüvitis	-13,90%
KredExi laenud ja käendused	-10,20%
MESi laenud ja käendused	-1,40%
Meetmetest abi ei saanud	4,70%

Ettevõtete keskmine töötajate arvu muutus detsembris 2020 vs. 2019 meetmete rakendajate kaupa

EASi toetused	-21,90%
Töötukassa töötasu hüvitis	-9,30%
KredExi laenud ja käendused	-9,10%
MESi laenud ja käendused	-3,00%
Meetmetest abi ei saanud	-4,80%